

Misyonerlik (1. Bölüm)

Yayınlama Tarihi: 15.06.2024

Misyonerlik, evrensel dinler ve özellikle Hristiyanlık bağlamında dinin yayılması amacıyla yapılan faaliyetlerdir. Misyonerler, dar anlamıyla herhangi bir dini öğretiyi yabancı ülkelerde yaymakla yükümlü din görevlileri olarak tanımlanır. Daha geniş anlamıyla ise başkalarını belirli bir öğretiye, özellikle dini bir öğretiye ikna etmeye çalışan, onları bu öğretiye çekme amacını üstlenen kişiler olarak tanımlanır. "Misyoner" terimi yaygın olarak Hristiyanlığı yaymayı amaç edinen görevliler için kullanılmaktadır.

Misyoner, Latince kökenli bir sözcüktür. Kökeni Latince Missio- (önemli görev) sözcüğüdür. Missio sözcüğünün kökeni yine Latince mittere (göndermek) sözcüğüdür. Hristiyanlık tarihinin ilk misyoneri olan Pavlus gibi, pek çok din adamı misyonerlik faaliyetinde bulunmuştur. Misyoner deyimi özellikle 1660'lardan itibaren özel bir görev alan Hristiyan din adamı anlamında kullanılmıştır. Yine kilise tarafından "Kitab-ı Mukaddes'i vaaz eden kişi" anlamında kullanılmıştır. Misyonerliğin İncil'deki yeri aşağıdaki ayettedir: "Gökte ve yeryüzünde bütün yetki bana verildi. Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin. Onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin. Size buyurduğum her şeye uymayı onlara öğretin. İşte ben, dünyanın sonuna dek her an sizinle birlikteyim." (Matta, 28:18-20)

XVI. yüzyılda İspanyol Katolik din adamı Ignatius Loyola (1491-1556) tarafından, Hristiyan milletlerin kolonilere kilise görevlileri göndermesini ifade eden misyon ve misyonerlik sömürge bölgelerinin Hristiyanlaştırılması bağlamında kullanılmıştır. Katolik kilisesinin Hristiyanlığın yerliler arasında yayılmasını sağlamak amacıyla görevlendirdiği kilise temsilcilerine misyoner, bunların gittikleri ülkelere ise misyon ülkeleri denilmiştir. Hristiyan misyonerliğinin teolojik dayanakları ve değerlendirilmesi bağlamındaki çalışmaları ele alan bilimsel disiplin "misyon teolojisi", genelde misyonerlikle ilgili bütün faaliyetleri inceleyen bilim dalına da "misyoloji" denir. Günümüz Hristiyan misyonerleri, emperyalizmle ilişkisinin çağrıştırdığı olumsuz anlamdan dolayı misyonerlik yerine başka kelimeler kullanmaya başlamışlardır. Bunlar arasında evangelizm, şahitlik ve beyan gibi kelimeler vardır.

Misyonerlik, Hristiyanlığı yaymaya yönelik bir çalışma yöntemidir. Misyon ve misyonerlikten, Havariler döneminden günümüze kadar gelen dönem içerisinde esas itibariyle İncili öğretmek, Hristiyan olmayanları bu dine kazanmak, yada belirli mezhepten olmayanları bir

mezhebe çevirmek anlaşılmaktadır. Misyonerlik uygulamada basılı kitaplar, tıbbî yardım, okul yapma gibi araçlar kullanılmıştır. Dinler arasında bu yola geniş ve teşkilatlı olarak ilk önce Hıristiyanlık başvurduğu için “Misyonerlik” denildiği zaman daha çok “Hıristiyan Misyonerliği” akla gelir. Bu nedenle Misyonerlik, Hıristiyanlığı örgütlü olarak yayma faaliyeti ve Hıristiyan olmayan ülkelerde Hıristiyanlığı yaymak amacı ile kurulan örgüt olarak tanımlanmıştır.

Misyonerliğin Tarihi

Misyonerliğin başlangıcı oldukça eskiye gider. İlk misyonerler havarilerdir. Zira, Hz. İsa etrafına topladığı havarilerine, "Gidiniz ve yeryüzündeki her yaratığa İncil'i anlatınız" diyerek onları vaaz etmek üzere görevlendirmiştir. Bu anlamda Hıristiyanlığı yaymak için gayret gösteren kişilere “Misyoner”, Hıristiyan olmayan ülkelerde bu dini yaymak için kurdukları örgüte de “misyon” denilmektedir.

Pavlus ilk misyonerlerden bir olarak kabul edilir. Pavlus Hıristiyanlığı yaymak amacıyla Anadolu, Makedonya ve Yunanistan'da pek çok kilise kurmuş ve bu kiliseleri teşkilatlandırmıştır. Havariler ve yardımcıları sayesinde Hıristiyanlık zamanla bütün Roma dünyasına yayılmıştır. Bu yoğun faaliyetler sonucunda 9. yüzyılda Almanlar, 10. yüzyılda ise İskandinavlar Hıristiyanlığı benimsemişlerdir. Roma Katolik Kilisesinin Avrupa'ya hakim olmasıyla Hıristiyanlığın bütün dünyaya yayılmasının önü açılmıştır. Bu amaçla Papalık tarafından 1662'de Vatikan'da "Misyon Bakanlığı" kurulmuştur. Yine bu tür faaliyetler için Paris'te "Dış Misyonlar Papaz Okulu" açılmış ve giderleri "Papalık Propaganda Dairesi" tarafından karşılanmıştır. Almanya, Fransa ve Belçika gibi Avrupa ülkelerinde açılan çeşitli enstitülerin yanı sıra, misyonerlik çalışmalarını daha iyi yürütebilecek elemanların yetiştirilmesi için yeni okulların kurulması ile misyonerliğin daha etkin olabilmesi sağlanmıştır.

Böylece, başlangıçta kişisel gayretlerle başlayan misyonerlik faaliyetleri zamanla güçlenmiş ve emperyalizmin öncülük görevini üstlenen bir teşkilat haline gelmiştir. Misyonerlik faaliyetlerini yürütmek gayesiyle kurulan en eski ve en güçlü misyon teşkilatlarının İngilizlere aittir. Bunlardan 1646'da Londra'da kurulan "Hıristiyanlığı Yayma Cemiyeti" nin pek çok ülkede binden fazla şubesi açılmıştır. Bu sayı 19. yüzyıla gelindiğinde 7 bin civarında olmuştur. Sloganları "dünyanın Hıristiyanlaştırılması" olmuştur. Bu amaç için etkili bir faaliyet içerisine giren misyonerler, kurdukları dernek ve teşkilatlar sayesinde, bugün de sistemli bir şekilde hedeflerini gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar.

İslâm geleneğinde dinin insanlara duyurulması ve tanıtılmasına "tebliğ" ve "davet" denir. Bu faaliyeti üstlenen kişiye "tebliğci" adı verilir. Ancak Hıristiyanlıktaki misyon ve misyonerlikle İslâm'daki tebliğ ve davet anlayışı arasında çok fark vardır. İslâmî tebliğ ve davette yalnızca doğruların ilân edilip insanlara duyurulması hedeflenmektedir. Bu konuda aşağıdaki ayetleri ifade edebiliriz:

"Ey şanlı Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et! Eğer bunu yapmazsan peygamberlik görevini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan korur. Doğrusu Allah kâfirler toplumunu doğru yola iletmez." (Maide, 5/67)

"Ey resulüm! Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır. Onlarla en güzel şekilde mücadele et. Şüphesiz Rabbin kendi yolundan sapanları en iyi bilendir ve O, hidayete kavuşanları da en iyi bilendir." (Nahl, 16/125)

Misyonerlikte amaç ise insanların vaftiz edilip Hıristiyanlaştırılmasıdır (Matta, 28/19-20). Dolayısıyla misyonerlik, sadece Hıristiyan inancının ifade edilip duyurulması değil, insanların Hıristiyanlığa kazandırılması faaliyetidir (Korintoslular'a Birinci Mektup, 9/20).

Hız. İsa'dan itibaren Hıristiyanlık Dininin önemli dönemleri ve misyonerliğin başlangıçtan günümüze kadar uzanan genel durumu tarihi olarak ana hatları ile şöyledir:

1. 33-100 arası; Havarîler dönemi
2. 100-800 arası; Kiliselerin kurulması
3. 800-1500 arası; Ortaçağ dönemi
4. 1500-1650 arası; Reform dönemi
5. 1650-1793 arası; Reform sonrası dönem
6. 1793-1965 arası; Modern dönem
7. 1965'den sonraki dönem; Diyalog dönemi diyebiliriz. (Abdurrahman Küçük, Misyonerlik ve Türkiye)

Hız. İsa'ya peygamberliği sırasında on iki kişi inanmıştı. Bunlara havariler denilmiştir. Hıristiyanlığı Hız. İsa'dan sonra bunlar tebliğ etmişlerdir. Bu sebeple bunlara ilk misyonerler gözü ile bakılabilir. Havarilerin Hıristiyanlığı yaymaları Hıristiyanlık Filistin'de doğduğu için Filistin sahası ile sınırlı kalmıştır. Hıristiyanlığın en meşhur misyoneri aslen Yahudi olan Pavlos'tur. Pavlos Anadolu'nun önemli merkezleri ile Asya'nın birçok yerinde, Makedonya'da ve Yunanistan'da birçok kilise kurmuş ve Hıristiyanlığı teşkilatlandırmıştır. Hıristiyanlık, Roma İmparatorluğunda ve onun ticaret yolları üzerindeki büyük kentlere hızla yayılmıştır. Bizans İmparatoru I. Kostantin'in (306- 337) Hıristiyanlığı kabul etmesiyle misyonerlik yeni bir hız kazanmıştır. Hıristiyanlık kısa bir süre içinde İran ve Arabistan içlerine kadar yayılmıştır. Haçlı seferleri, İslâm Dininin yayılmasını geçici olarak durdurmuş ise de, bu yolla Müslümanların Hıristiyanlaştırması mümkün olmamıştır.

IX. yüzyıldan itibaren İngiliz misyonerleri Hıristiyanlığı Avrupa'nın kuzeyinde ve batısında yaymışlardır. İstanbul Rum Kilisesi'ne bağlı misyonerler de Doğu Avrupa ve Rusya'da Hıristiyanlığı yaymışlardır. MS 950-1350 yılları arasında Avrupa ve Rusya neredeyse tamamen Hıristiyanlaşmıştır. Ortaçağ döneminde Roma İmparatorluğu'nun bütün eyaletlerinde misyonerler Hıristiyanlığı yaymışlardır. Orta Çağda, Batı Roma ve Doğu Roma'da insanlık derin bir huzursuzluk içerisindeydi. Bu nedenle, zulüm gören ve huzursuz olan kimseler "kurtuluş ümidi" olan Hıristiyanlık inancına yöneldiler. O dönemde misyonerler evrenin imparatorun ve beşeri sistemin otoritesinde olmadığını, yakında İsa'nın yeryüzünde hakim olacağını bildiriyorlardı. Sonunda, 325 yılında, İmparator Konstantin Hıristiyanlığı kabul ederek İmparatorluğun resmi dini olarak Hıristiyanlığı ilan etmiştir.

Hıristiyanlık, Roma İmparatorluğu'nun resmî dini kabul edilince bütün Grekler, Latinler, Franklar, Cermenler, Anglo-Saksonlar Hıristiyan olmuşlardır. Hıristiyanlık dini VII-VIII. yüzyıllarda Güney, Batı ve Orta Avrupa'nın dini haline gelmiştir. Doğu ve Kuzey Avrupa'da yaşayan Slavlar, Bizans imparatorlarının gönderdiği misyonerler sayesinde Hıristiyan olmuşlardır. Slav-Ruslar, Kiev şehri ve çevresinde 862 yılında "Rusya Devleti"ni kurmuşlardı. Knez Vladimir, 988 yılında vaftiz edilerek Hıristiyanlığı din olarak kabul etmiştir. Bunun ardından Sırlar, Karadağlılar, Çekler vs. Hıristiyanlığa girmişlerdir. Böylece yapılan misyoner faaliyetler ile Avrupa ilk bin yılda Hıristiyanlaşmıştır.

Bu arada Doğu Avrupa'da Tuna-Bulgar Devleti, Atilla'nın torunlarından Asparuh tarafından 668 yılında kurulmuştu. Uzun süre Bizans İmparatorluğu'na baskın olan Tuna Bulgar Devleti, Bizanslı iki misyoner kardeş olan Krill ve Method adlı papazlar tarafından yapılan propagandalar sonucu Hıristiyanlığı kabul etmiştir. Mikail Boris Han (852-889) zamanında 864 yılında tek Tanrı inancında yaşayan Tuna Bulgarları, Ortodoksluk Mezhebini kabul ederek Hıristiyan olmuşlardır.

Yeniçağda XVI. yüzyıldan itibaren, “Yeni Dünya” denilen Amerika Kıtası’nın keşfi ile Katolik kiliseleri; İspanya, Portekiz ve Fransa’nın yeni ele geçirdiği bölgelere misyonerler gönderdiler. Böylece Orta ve Güney Amerika ile Antiller ve Filipinler de Hıristiyan olmuşlardır. Hıristiyan misyonerler bu dini Uzakdoğu’ya kadar propaganda ederek; Japonya, Çin ve Hindistan’a kadar götürmüşlerdir. XVII. yüzyılda Roma’da kurulan “İman Yayma Cemiyeti” misyonerlik faaliyetlerine faal bir şekilde yön vermişti. 1750-1815 yılları arasında Hıristiyanlığın yayılmasında biraz duraksama görülse de, Protestan misyonerliği XIX. yüzyılda ve XX. yüzyılda büyük bir yükseliş göstermiştir. Avrupa’da; Almanya, Fransa, Belçika ve diğer birçok Batı-Avrupa ülkelerinde misyonerlik çalışmaları için Enstitüler kurulmuştur ve buralarda çağdaş-modern bilgilerle donanmış misyonerler yetiştirilmiştir (A. Mehmet Kocaoğlu, Misyonerlik faaliyetlerden Pontus Rum Devletine Uzanan Süreç).

XVIII. Yüzyıldan İtibaren Kurulan Bazı Misyoner Kuruluşlar:

- 1701 yılında Londra’da; İncili Yayma Derneği,
- 1792 yılında Londra’da; Vaftizci Misyonlar Derneği,
- 1810 yılında Amerika’da Boston’da; Amerikan Misyon Dostları Konseyi,
- 1814 yılında Boston’da; Vaftizci Misyoner Birliği,
- 1837 yılında New York’ta; Presbiteryan Kilisesi Dış Misyonları,
- 1732 yılında Almanya’da Moravyalı Kardeşler Misyonları,
- 1823 yılında Berlin’de; İncili Yayma Misyonları Derneği,
- 1824 yılında Fransa’da da; İncil Misyonları Derneği

gibi kuruluşlar bulunmaktaydı. Ayrıca 1951 yılında yayımlanan Evangeli Praecones adlı Papalık Genelgesi, dünyada 1926’da dört yüz, 1950

yılında ise altı yüz misyoner bölgesi olduğunu belirtmektedir. (Remzi Kılıç, Misyonerlik ve Türkiye'ye Yönelik Misyoner Faaliyetleri).

Misyonerliğin Amacı ve Metotları

Misyonerlik hareketleri, en kısa şekilde inanç propagandası yapmak üzere, dini teşkilatlar tarafından din adamlarının çeşitli yerlere gönderilmesi olarak ifade edilebilir. Misyonerlik hareketleri, dini propaganda için kullanılan metotlardan sadece birisidir. Siyasî kuvvet ve ticarî münasebetler bu propagandanın güçlü silahlarındandır. Misyonerler zaman zaman hükümet ve ticarî çevrelerden de destek görmüşlerdir. Misyonerler genelde din adamlarıdır. Bununla birlikte ilk misyonerler ve bilhassa günümüzde ruhban olmayan şahıslar ve hatta kadınlar da misyoner olarak görevlendirilmektedirler. Misyonerler Hıristiyanlık inancının eksik olduğunu düşündükleri her yerde, kendi memleketlerinde veya yurt dışında faaliyet gösterebilirler. Dinî vaaz ve eğitim işlerini yazarak, tercüme ederek ve kitaplar yayımlayarak yapan misyonerler, zaman zaman bir dildeki İncil'in ilk tercümesinin basımını da üstlenmişlerdir.

Misyoner faaliyetlerinin görünen amacı dinidir. Yani, kendi ifadeleriyle, dinsiz dünyayı Hıristiyanlaştırmaktır. Bu amaçla bilmeyenlere İncil'i öğretmek, Hıristiyan olmayanları bu dine davet etmek veya kendi mezheplerine insan kazandırmak için çalışmışlardır. Onların hedefi yeryüzünde güçlü bir Hıristiyan topluluğun oluşmasıdır. Görünen bu dini gayelerinin yanında, misyonerliğin zamanla siyasi, ekonomik, sosyal ve idari pek çok amacı da bünyesinde taşıdığı görülmektedir. Özellikle sömürgecilik çağı ile beraber bağlı buldukları ülkelerin emperyalist politikalarına hizmette bulunmaktadırlar. Onlardan istenen şey gidecekleri ülkenin dilini, dinini ve kültürlerini öğrenip inceleyerek boşlukları belirlemek ve ona göre yeni stratejiler

oluşturmaktır. Bu yüzden misyoner bazan bir doktor, bazan bir öğretmen, bazan da bir Barış Gönüllüsü veya din adamı olarak faaliyetini sürdüren bir insan olarak görünür. Çünkü onlar için amaca götüren her yol ve her meslek araç olarak kullanılabilir. Dolayısıyla, kendi din, dil ve kültürlerini yayabilmek için okul, matbaa ve hastane gibi kurumları açarak, maksatlarına ulaşmak için bu kurumları araç olarak kullandıkları görülmektedir.

Bu kurumlar arasında en etkili olanları okullardır. Zira, eğitim yoluyla öğrencileri Hıristiyanlaştırmak daha kolaydır. Amerikalı misyoner Henry Jessup (1832-1910)'e göre okullar misyonerliğin başarısı için en temel şarttır. Hıristiyan misyonerleri okulunda eğitim, asıl amaç için bir vasıtaadır. Asıl amaç, insanları İsa'ya götürmek ve fertler ve milletler Hıristiyan oluncaya kadar onları eğitmektir. Bu yüzden ki misyonerler gittikleri her ülkede dini kurumlarının yanında okullarını da kurmuşlardır.

Misyonerlerin amaçlarına ulaşmak için kullandıkları metotlardan biri de, mahalli kültürü yok edecek çalışmalarda bulunmaktır. Bu maksatla, kitap, gazete, dergi ve broşür gibi yayınlarla etkili olmaya çalışırlar. İncil'i tanıtıcı kurslar açma, radyo televizyon gibi yayın araçlarında programlar düzenleme, seminer, konferans vb toplantılar tertip etme; izci teşkilatları oluşturma ve çeşitli sportif faaliyetlerle etkili olma yollarını denemektedirler. Kısacası, okul, kolej, yabancı dil kursları, hastane, dispanser, yayınevleri, kızılhaç vb kurumlar kullanılan araçlar arasındadır.

Tarihte, sahip olduğu fikir, inanç, din veya mezhebi hâkim kılma veya yayma gayesiyle çeşitli mücadelelere şahit olunmaktadır. Bugün de ideolojisini veya inancını dünyaya hâkim kılma mücadelesinin devam ettiğini görmekteyiz. Bunların başında dünyanın birçok bölgesinde yoğun faaliyet gösteren misyoner teşkilatları görülmektedir. Misyonerler, diğer inanç ve fikir mensubu insanları da kendi dinlerine

katmaya çalışırlar. Bunda başarılı olamasalar da en azından rakip dinin mensuplarının zihnini karıştırmaya veya kendi mensuplarını birlik içinde tutmaya çalışırlar.

Bugün Hıristiyan misyonerlerinin gayesinin, yeni Hıristiyanlar kazanmak, en azından kendi mensuplarını birlik içinde ayakta tutabilmek olarak görülse de, asıl hedeflerinin Batı Emperyalizminin ve kültürünün nüfuz alanını genişletmek olduğu açıktır. Çünkü günümüzde Batı'da dini inanışlar zayıflamıştır. Onun yerine maddi amaçlar yer almıştır. Zengin olmak, maddesel yaşamın tadını çıkarmak Batılı seküler ve laik insanın asıl amacı olmuştur. Ancak Batının zenginliği diğer geri kalmış insanların doğal zenginliklerini sömürmekle mümkündür. Bunun için de insanların inançlarını bozacak faaliyetler yapılmaktadır. Bunların başında da Misyonerlik faaliyetleri gelmektedir.

Roma Katolikliği, Avrupa'ya hâkim olduktan sonra, dünyanın her tarafında yaşayan insanları Hıristiyanlaştırmaya çalışmıştır. Bu arzusuna ulaşmak için önce kılıç yolunu denemiş ve böylece Haçlı Seferleri başlamıştır. Bu seferler, öncelikle İslâm dünyasına yönelmiştir. Bu sırada dünyaya hâkim olma gayesindeki Hıristiyanlığı durdurabilecek tek din İslâm ve tek kuvvet Müslümanlar toplumlardı. İslâm, günden güne ilerlemekte, mensuplarının sayısı da artmakta idi. Ancak Hıristiyan dünyası Müslümanların ilerlemesini kılıç zoruyla durdurmayı başaramamıştı. Çünkü Müslümanlar, Türklerle güç kazanmış ve Türkler İslâm'ı dünyaya yaymaya gayret etmişlerdi. Türkler, XVII. Yüzyılın ortalarına doğru Avrupa'nın merkezine kadar ilerlemişlerdi. Müslüman Türklerin başarısı, Hıristiyan kilisesini güçsüz hale getirmişti. İstanbul alınmış, İslâm'ın gayesi, hoşgörüsü ve akla uygunluğu insanları büyülemişti. Bu durumda Hıristiyan dünyasının yapacağı tek iş, çeşitli yollarla bu İslâmî yayılmayı durdurmaktır.

Bu yollardan biri de misyonerlikti. Misyonerlik faaliyetinin ana gayesi; yeni propaganda metotlarıyla Hıristiyanlığı yaymak, Hıristiyanların

sayısını artırmaktı. Hıristiyanlık dinine sokamadıkları durumunda, onları kendi dinlerinden soğutmak, şüpheye düşürmek ve sonraki nesiller yoluyla da tamamen dinden döndürmekti. Bunun için gizli çalışma metotları geliştirilmiş; insanlara ve yaşadıkları yerlerin özelliklerine göre taktikler belirlenmiştir.

Kongrelerin birisinde; İslâm alemindeki tasavvuf ve tarikat anlayışı, bu anlayışlara olan bağlılık üzerinde durulup tartışılmış; şeyhleri veya ileri gelen müritleri kandırmak, kendilerine alet etmek ve onları yanıltmak; bu gayeye ulaşabilmek için de eleman yetiştirip bu teşkilâtlara sokmak suretiyle Müslümanları ikna edebilecekleri kararına ulaşılmıştı. Bu konuda en etkili silah, Müslümanlardan gözükerek, sinsice onların içine dalarak inançları konusunda şüphe uyandırmak ve böylece dinlerinden uzaklaştırmak en mantıklı ve en etkili yol olarak görülmüştür. Bu yöntem bütün İslam ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de uygulanmıştır ve halen de uygulanmaktadır.

Ayrıca Hıristiyan batılı devletlerin kendi emperyalist emellerine ulaşmak için Hıristiyanlığı ve dolayısıyla misyonerliği bir araç olarak kullandıkları bilinmektedir. Amaç sadece dini değil, asıl önemlisi siyasi, ekonomik çıkarlar ve hedef ülkenin yer altı ve yer üstü zenginliklerinin sömürülmesidir. Hıristiyanların bu gayesini Kenya'nın ilk başbakanı olan Kamau Kenyatta şu sözlerle anlatmaktadır:

“Misyonerler topraklarımıza geldiğinde İncil onların, topraklar Afrikalıların elindeydi. Bize gözlerimizi kapayarak dua etmesini öğrettiler. Neden sonra gözlerimizi açtığımızda, İncil bizim, topraklarımızsa onların olmuştu.”

Bu konuyla ilgili olarak bir kızıl derili şunları söylüyor: “Bilge kişiler (misyonerler), onların dinini kabul edebileceğimizi söylüyordu, ancak bu dini (Hıristiyanlığı) anlamaya çalıştığımızda, beyazlar arasında anlamamız gereken çok fazla din olduğunu ve iki beyazın, hangi dinin

öğrenilmesi gerektiği konusunda hiçbir zaman anlayamadığını gördük. Önceleri bu bizi çok rahatsız etti, ta ki beyaz adamın dinini de kanunlarından daha fazla ciddiye almadığını ve bunların ikisini de yabancılarla olan ilişkilerinde işine yarayacağı zaman, yalnızca yardımcıları olarak kullanmak üzere hemen elinin altında tuttuğunu görene kadar. Bu bizim yaşam biçimimiz değildi. Biz kanunlarımıza uyar, dinimizi de yaşadık. Aslında yalnızca kendini aldatan beyaz adamı hiçbir zaman anlamadık.”

Misyonerler, Hıristiyanlığı yaymak için gittikleri ülkenin önce dinî, içtimaî ve kültürel durumunu inceleyip öğrenirler. Sonra da o ülkenin maddi ve manevi değerlerini ve kültürünü yozlaştırmaya ve yıkmaya ve genç neslin dinden ve millî değerlerden uzaklaştırmaya çalışırlar. Bundan sonra hiçbir değer tanımayan bu kişilere, bunalım devrelerinde kurtarıcı din olarak Hıristiyanlığı sunarlar.

Misyonerler, ısrarla gayelerinin dünya sulhunu, kardeşliği, sevgi ve hoşgörüyü gerçekleştirmek olduğunu ileri sürerler. Hıristiyanlığın kolay, İslâm'daki namaz, oruç gibi ibadetlerin zor olduğunu söylerler. Haftada bir kiliseye gitmekle dinî vecibelerden kurtulmanın mümkün olabileceğini telkin ederler. Papazlara başvurarak günahlarından kurtulabileceklerini söylerler. Hıristiyanlığın sevgi ve kolaylık; İslâm'ın zahmet ve şiddet dini olduğunu öne sürerler. Onlara göre İsa'nın gelmesi yakındır. İsa gelecek ve inanan Hıristiyanları kurtaracaktır. Bunun için herkesin bir an önce Hıristiyan olması gerektiğini ortaya atarlar.

Harp, yangın deprem vb. zamanları kendilerine bir fırsat bilip yardıma muhtaç olan bu insanlara destek vererek onların sempatisini kazanmaya çalışırlar. Her misyonere kilise tarafından malî yönden büyük bir destek sağlanır. O da bulunduğu ülkedeki işsiz, fakir ve kimsesizlere malî destek sağlayarak Hıristiyanlık propagandası yapar.

Açtıkları üniversite, kolej ve benzeri okullarda tefsir, hadis, fıkıh gibi İslami ilimlerle gidecekleri bölgelerin kültürlerini öğretirler. Buralarda yetişen oryantalistleri ilmî inceleme adı altında hedef ülkelere göndererek oradaki Müslümanların zihnini bulandırmaya ve onları bazı yanlış fikirlerle dejenere etmeye çalışılmaktadır.

Dünyadaki siyasî ve iktisadi gelişmeleri takip ederek Müslüman ülkelerdeki bazı olayları kendi gayelerine göre yönlendirirler. Müslüman ülkeleri birbirine düşürüp aralarında birtakım problemler çıkararak onların elindeki tabî zenginlikleri sövmeye çalışırlar.

İlmî, edebî eserlerde, filmlerde ve özellikle de çizgi filmlerle dizi filmlerde konunun içine ustalıkla Hıristiyanlığa ısındırıcı, onu hoş gösterici sahneler yerleştirerek seyredenlerin kafa ve gönüllerini bulandırmaya çalışırlar. Böylelikle Haçlı Seferlerinde gerçekleştiremediklerini, modern ve çağdaş bir hayat görüntüsü altında (müzikten tiyatro ve sinemaya; spordan siyâsete kadar) çeşitli vesilelerle gerçekleştirmeye gayret ederler.

Telefon rehberlerindeki isimlere mektup, broşür ve kitap gönderirler. Doğrudan misyonerlik yapmak yerine hedef ülkelerde dil kursları, sosyal yardımlaşma kurumları, turizm büro ve acenteler açarak oralardaki insanlara yakınlaşmaya çalışırlar. Böylece insanlara Hıristiyanlık propagandası yapmak için ortam yaratırlar.

Asya, Afrika, kıtaları başta olmak üzere, dünyanın bir çok ülkesinde yerli din adamları ve piskoposlar, misyonerlikle görevlendirilmişlerdir. 1962-1965 yılları arasında yapılan çalışmalar çerçevesinde, II. Vatikan Konsilinde alınan bir kararla, başka dinden olanlara ana yaklaşımın diyalog ve ikna metodu olduğu vurgulanmıştır. Ancak Hıristiyanlaştırmak amacı da göz ardı edilmemiştir.

Misyonerler, hastane, okul gibi sosyal hizmet, kuruluşlarına önem vermişlerdir. XIX. yüzyıldan sonra Hıristiyan misyonları dünyanın birçok

yerinde; okullar, kolejler, hastaneler ve hemşire okulları açmışlardır. Daha sonraları bu sosyal faaliyetler zirâî hizmetlere, desteklere, gelişme ve kooperatif programlarına, okuma-yazma kampanyalarına kadar genişletilmiştir. XIX. yüzyıl Hıristiyan misyonları, “Kültür değişikliği” meselesini din ile birlikte kültür transferini de devreye sokarak çözmeye çalışmışlardır. Batı Eğitimi’nin yanı sıra; mimari, müzik, çalışma alışkanlıkları, hatta çalıştırdıkları yerli insanların kıyafetlerini de kendi kültürlerine göre tespit etmişlerdir. Ayrıca misyonerler liderlik meselesi, milliyetçilik meselesi gibi konuları da kendi menfaatlerine uygun olarak düzenlemeye çalışmaktadırlar.

Misyonerlerin Yetiştirilmesi

Misyonerlerin ana gayesi; Hıristiyanlığı yaymak ve yeni Hıristiyanlar kazanmaktır. Bundan dolayı bu işi yapacak kimselerin kültür seviyelerinin yüksek ve hitabetlerinin mükemmel olması gerekir. Aynı zamanda gittikleri veya içinde buldukları toplumda kendilerini kabul ettirecek şahsiyet ve kabiliyette bulunmaları şarttır. Siyaseti, çalışma metotlarını çok iyi bilmeleri ve uygulamaları önemlidir. Bu gayelerine ulaşmak için misyoner teşkilâtlar, misyonerlerin yetiştirilmesine son derece önem verirler. Bunun temini için aşağıdaki hususlara dikkat ederler:

- Okullardan, ailelerinin izniyle en zeki ve en çalışkan çocuklar seçilir ve misyonerlik hizmetlerine göre yetiştirilir. Misyonerlik için seçilen şahıs, misyonerlik yapacağı ülkenin okullarında özel eğitim alırlar. Hıristiyanlık iyice öğretilir ve Hıristiyan heyecanı verilir. Misyonerlik hizmeti için, dünyanın en ücra köşelerine seve seve gidecek şekilde vazife şuuru ve sevgisi aşılanır.

- Misyonerlere mümkün olduğu kadar meslekî eğitim de verilir. Doktorluk, misyonerlik faaliyeti için çok önemli bir vasıta. Hastane

hizmetleri, hemşirelik, misyonerlik için en önemli ve tesirli vazifelerdendir.

- İslâm ülkelerinde faaliyet gösterecek misyonerlere Arapça, İslâmî bilgiler ve İslâm felsefesi öğretilir. Bunun yanında onlar, Müslümanlarca Hıristiyanlığa yöneltilecek tenkitler hususlarında çok iyi hazırlanır. Onlara ne gibi itirazların yapılabileceği ve o itirazlara nasıl cevap verecekleri öğretilir. Ayrıca İslâm'a veya Müslümanlara hangi hususlarda tenkit yöneltebilecekleri veya gençlerin zihinlerini hangi noktalarda çelebilecekleri hususları da öğretilir. Misyonerin birden fazla dil öğrenmesi teşvik edilir.

- İslâm ülkelerindeki zeki, fakir ve yardıma muhtaç öğrenciler tespit edilir. Bu öğrenciler, dil öğretme, maddî yardım, gezi imkânı gibi değişik yollarla elde edilmeye çalışılır. Böylece onlara yaklaşılmış olunur. Bu halde onlara daha kolay Hıristiyanlık propagandası yapma olanağı elde edilir.

Orta Doğu'da Misyonerlik Faaliyetleri

Ortadoğu'daki misyonerlik faaliyetleri çok eski tarihlere kadar uzanır. Suriye, Irak, Ürdün, İran gibi ülkelerde Hıristiyanlığın yayılmasını ayrı ayrı ele almakta fayda vardır.

Suriye'de Hıristiyanlar toplam nüfusun %10'unu oluşturmaktadır. Bu Hıristiyan nüfus Yunan Doğu'nun Roma'dan ayrıldığı tarih olan MS 1054'e varacak kadar eskidir. 13. yüzyılda Halep şehri haçlıların eline geçmişti. Fransız ve daha sonra da Amerikalı misyonerler ülkede epey etkinlik gösterdiler. Günümüzde bu tür misyoner gruplar, kitab-ı mukaddes dağıtmakta, eğitim kurumları işletmekte ve yerel dillerde kitab-ı mukaddes programları yayınlanmaktadır. Bu programlar ELWA Radyosu (Liberya), Kitab-ı Mukaddes'in Sesi Radyosu (Lübnan ve Kıbrıs), Uzak Doğu Yayın Birliği (Sechelles Adaları) ve Dünya Radyosu

(Monako) tarafından yayınlana gelmiştir. (Asaf Hüseyin, Batı'nın İslam'la Kavgası)

Suriye'deki, Ermeni Yunan ve Suriye Ortodoks kiliseleri, Katolik ve Protestanların mensup olduğu büyük cemaatlere sahiptir. Protestanlara ait olan Hristiyan Kızıl Misyon, Ulusal Protestan Hristiyan İttifakı, Ermeni Protestan Kilisesi ve Suriye ve Lübnan Ulusal Protestan Hristiyan Kilise Meclisi, son derece yoğun faaliyetlerde bulunmuştur.

Ürdün'de Fransiskanların ve Latin Patrikliği'nin çalışmaları 1847'den beri süre geldi. Burada hem Katolik hem de Protestan mezhepleri temsil edilmektedir. Protestan mezhepleri buradaki çalışmalarına sadece bu yüzyıl içinde başladı. Ülke nüfusunun yaklaşık % 10'u Hristiyan'dır. Onların tebliğ çalışmaları, kitab-ı mukaddes dağıtımı, eğitim ve radyo yayınları yoluyla devam etmektedir.

Irak'ta, MS 100'den beri Dicle dolaylarında Hristiyan misyonerler vardı. Ancak asıl bilinen misyonerlik faaliyeti 1840'ta Protestanlar tarafından başlatıldı. Burada aktif olan en meşhur misyoner, 1902'de Amerikan Reform Kilisesi tarafından buraya gönderilen John Van Ess (1879-1949) idi. O zamanlar Irak, Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçasıydı. Van Ess İngilizler ve Iraklılara yakın ilişkiler kurdu ve Türk memurları idare etmedeki maharetinden dolayı oldukça takdir topladı. Daha sonra Basra'da misyonerlik faaliyetlerini genişlettiği bir okul açtı.

Van Ess'in İngilizlerle işbirliği yapmaktaki asıl amacı Iraklıları, Osmanlı İmparatorluğu'nun düşmanları safına geçirmektir. Daha çok Irak ordusu üzerinde bir nüfusa sahip olan Van Ess, daha sonra Başbakan olan Nuri es-Said gibi kimseler yanında da itibar kazandı. Onun bürosu Türk yönetimine küskün olan Iraklı subay ve şeyhler için bir buluşma yeri idi. Bu entrika sayesinde onlarla birlikte Birinci Dünya Savaşı esnasında Türkiye'ye karşı müttefikleri destekleme taraftarı olan bir bildiri hazırlamayı başardı. Amerikalılar onu, o kadar yararlı buldular ki 1914

yılında Basra konsolosu tayin ettiler. Daha sonraları, İngiliz mandası altında İngilizlerin Irak'taki nüfuslarını güçlendirmek için onlarla işbirliği içine girdi.

Görüldüğü gibi bu kimseler sadece misyoner değil aynı zamanda sömürgeciliğin de ajanlarıydılar. Sömürgeciliğin ajanları olarak, milliyetçilik ideallerini yaydılar. İslam'a olan düşmanlıkları çerçevesinde, İslami doktrinleri baltalamaya çalıştılar. "Meet the Arab" adlı kitabında Van Ess, "bazı tarihçilerin teyit ettiği gibi, eğer Muhammed bir peygamber olsaydı..." türünden ifadelere yer verir. Kitap İran'da bir süre yasaklandı. Öldüğü sene olan 1949'da Amerikan Dışişleri Bakanlığı tarafından Yakın Doğu danışmanlığı görevine getirildi. (Asaf Hüseyin, Batı'nın İslam'la Kavgası)

İngiltere'de yayımlanan "The Guardian" gazetesinde Matthew Engel, Irak'ta faaliyet yapabilmek için güvenlik sinyali bekleyen Hıristiyan misyonerlerinin bulunduğunu, onların bir ellerinde gıda malzemesi götürürken, öteki ellerinde de İncil bulunduracaklarını söylemektedir. Onlar bunu yaparken, Irak'ta Hıristiyanlığın köklerinin, İslâm öncesine dayandığını da ifade etmektedirler.

Söz konusu habere göre işgal altındaki Irak'ta misyoner faaliyetlerini yürütme görevi iki Amerikalı din örgütüne bırakılmıştır. Bunlardan biri, George W. Bush ile özel bağları bulunduğu bilinen 'Southern Baptist Kilisesi', diğeri de Bush'un İncil üzerine yemin ederek başkanlığı devraldığı törende dua eden Franklin Graham adlı papazın "Samaritan's Purse" adlı örgütüdür. Bu iki örgüte mensup misyonerlerin, savaş biter bitmez Irak'a geçmek üzere şimdiden Ürdün'de toplanmış oldukları belirtilmişti. Southern Baptist Kilisesi, aylar önceden Irak'taki misyonerlik faaliyetleri için bağış kampanyası başlatmış; savaş sürerken kampanyaya daha da hız vermiştir. Günde en az on bin kişiyi doyuracak, yirmi bin kişiye içme suyu sağlayacak, dört bin aileyi barındıracak, yüz bin kişiye tıbbi yardım yapacak hazırlığı

olduğu ve bu kiliseye mensup sekiz yüz misyonerin Irak'ta görev alacakları bildirilmektedir.

Van Ess tarafından oluşturulan gelenek, haleflerince de devam ettirildi. Fakat onların oynadıkları rol sadece misyonerlik etkinlikleriyle sınırlı kalmadı. Bununla beraber Irak yönetimi 1969 da misyonerleri sınır dışı ettiği zaman bütün bu çalışmalar yarıda bırakıldı. Ancak bugün misyonerlik faaliyeti Fransız ve İtalyan misyonerler heyetlerince devam ettirilmektedir. Bu misyonerler kitaplar dağıtmakta, eğitim kurumları işletmekte ve dini programlar yayınlamaktadırlar.

Hıristiyanların İran'la olan bağları MS 226'da Sasani Hanedanının doğuşuna dek uzanır. 323 yılında, İmparator Konstantin Hıristiyanlara iyi muamele ettiği için Pers Kralı II. şahpur'ukutlamıştı. Ancak daha sonra Kral bu Hıristiyanlara zulmetti ve çoğu çareyi kaçmakta buldu. II. Ardeşir, III. şahpur ve IV. Behram gibi haleflerinden bazıları Hıristiyanlara müsamaha gsteirdi.

İran içinde Hıristiyanlara karşı, misyonerlik faaliyetlerine razı olmayan Zerdüşt rahiplerden gelen bir muhalefet vardı. Fakat İran'ın Araplar tarafından fethedilmesi İslami yönetimi getirdi ve "İranlı olmak için zerdşt olmak zorundasınız şeklindeki anlayış" yerini, "İranlı olmak için Müslüman olmalısınız" şeklinde bir anlayışa bıraktı. Böylece İran'da Hıristiyanlığa yer kalmamış oldu. Ancak bu durum Hıristiyanları misyonerlik faaliyetlerinden vazgeirmedi. Bu faaliyetler Moğolların İran'ı istila ettiği dönemlerde daha da yoğunlaştı. Hıristiyanlar Müslümanlara karşı Moğolları desteklediler ve böylece "İran'da kendileri iltimaslı bir azınlık, Müslümanlar ise hor görülen bir çoğunluk haline geldiler." Onların Müslümanlara karşı olan tavırları kaba ve küstahça idi. Oruç aylarında aleni olarak şarap içiyorlar, bu şarabı Müslümanların elbiselerine ve camilerine döküyorlardı. Üstelik ellerinde ha taşıyıp, bu ha geçerken dükkan sahiplerini ayağa

kaldırıyorlardı. Böyle hareket etmeyenleri hırpalıyor, caddelerde geçit törenleri düzenliyorlardı.

Hıristiyanlarla Mogol yönetimi arasındaki danışıklı dövüş, Hulagu'nun oğlu Abaka gibi kimilerine bir Hıristiyan kadınla - Bizans imparatorunun kızı - evlenmeye yöneltti. Buna rağmen Hıristiyan misyonerler, Moğolları kendi dinlerine çevirmeyi başaramadılar. 1295'te Moğol Gazan Han'ın (1295-1304) İslam'ı seçmesi, İran kilisesinin ümitlerine inen son ve kesin bir darbe oldu. Onun halefi Mısır'la dostluk anlaşmaları imzalıyor ve İslam dünyasının dayanışması somut ve gözle görülür bir hale geliyordu. Böylece İran'da Hıristiyan misyonerlik emelleri de zayıflıyordu.

Şah Abbas (1587-1629) saltanatı zamanında, bazı Cizvit rahipleri onun sarayına geldiler. 1604 yılında, bir Karmel misyoner heyeti kurması için Papa tarafından bir elçi gönderildi. Papalık misyoneri Peder Paul Simon, Papa'ya bilgi vermek için yazdığı mektubunda, "Pers kralı çok güçlü ve artık Hıristiyan kralların yardımına ihtiyaç duymamaktadır" diyordu. Bu misyonerlerden bazıları Şah'a yakın dostluk kurmuştu. Hatta şah bir keresinde onlardan birini John Thaddeus'u, 1611'de büyükelçi olarak Rus Çarına göndermişti. Fakat Ruslar onu bir İran casusu diye tutukladılar. Thaddeus Şah Abbas'ın müdahalesinden sonra serbest bırakıldı ve İsfahan'a yerleşti.

Karmelliler bu ülkede 150 yıl kaldılar ve sultanların konukseverliğinden istifade ettiler. 1628 yılında Fransiskan Rahipler Cemiyeti'nin Fransız misyonerleri İran'ı ziyaret etti. 1632'de Peder John Thaddeus Papa tarafından İsfahan piskoposluğuna getirildi. Ancak 1629 yılında Şah Abbas'ın ölmesinden önce, Müslüman olan bir Hıristiyan'ın akrabalarının hiçbir mal varlığını miras olarak alamayacağını belirten, yedi nesli ve İslam'a girmiş binlerce Hıristiyan'ı kapsamını alan bir ferman yayınladı. Karmelliler'in faaliyetleri böylesine kasıp kavurucu bir tarzla gerçekleşiyordu. Katolikler ise genel anlamda misyonerlik

çalışmalarını barış içinde yürütüyorlardı. Protestan misyonerler de faaliyetlerine 19. yüzyılın ortalarında başlamışlardı. Almanya'dan, United Brethren (veya Moravya) cemiyetlerinden türlü türlü misyonerler İran'a gelmişti. İngilizler de, Şiraz da görevlendirilen Henry Martin gibi misyonerlerini gönderdiler. Bir gözlemciye göre Martin, kendisini bütün ilimlerde İranlılardan üstün bir kimse olarak takdim etmişti. Amerikalılar, Tebriz'deki faaliyetlerine, Birleşik Presbiteryen Misyonerleri 1834'te bürolarını açtığı zaman başladılar. Hıristiyan misyonerler, İncil dersleri vermek ve Kitab-ı Mukaddesler satmak suretiyle faaliyet gösterdiler. Fakat Müslümanları kendi dinlerine döndürme çalışmaları, büyük ölçüde sonuçsuz kaldı ve sadece Ermeniler arasında başarı sağlayabilirler. (Asaf Hüseyin, Batı'nın İslam'la Kavgası)

Günümüzdeki Misyonerlik Faaliyetlerinin Yöntemleri

Misyonerlik faaliyetleri 1980 sonrası doğu blokunun çökmesi, küreselleşme, iletişim araçlarının artması ve teknolojinin sunduğu yeni imkanlarla bu faaliyetler yeniden hız kazanmıştır. Özellikle Anadolu, Asya ve Ortadoğu'ya yönelik faaliyetlerde büyük artışlar görülmüştür. Nitekim Papa 24 Aralık 2000'de yaptığı bir konuşmada "Birinci bin yılda Avrupa'yı, ikinci bin yılında Afrika'yı Hıristiyanlaştırdıklarını, üçüncü bin yılda da sıranın Asya'ya geldiğini" ifade etmiş ve burada hedef bölgelere ulaşmada önemli bir yere sahip olan Türkiye'nin de önemi vurgulanmıştır.

Kilise modern dönemlere gelindiğinde artık eskiden yürüttüğü misyon faaliyetlerinin başarısız olmaya başladığını gördü. Çünkü bir yandan batıda birçok insan kiliseden uzaklaşmış diğer yandan da İslâm hızla yayılma sürecine girmiştir. Ayrıca Avrupa'nın birçok yerinde Müslümanlarla Hıristiyanlar iç içe yaşamaya başladılar. Bu nedenlerle

kilise artık yeni birtakım metotlarla misyonerlik yapmanın gerektiğine inandılar. Bunun en açık göstergesi 1958-1962 yılları arasında yapılan İkinci Vatikan Konsilidir. Bu konsilin ana teması diğer din mensupları ile iyi geçinmeye çalışmak, diyalog gibi yeni yöntemler adı altında misyon faaliyetine devam etmektir. Son dönemlerde görülen bu farklılıklar diyalog, evangelizm, mahalli kiliselere verilen misyon izni, inkültürasyon (İki yüzlülük) metodu gibi yöntemlerle devam etmektedir.

Diyalog

Yüzyılın başından itibaren dünyada meydana gelen siyasi ve ekonomik değişim ve gelişmelerden Hıristiyan kiliseleri etkilenmiştir. Bu nedenle Katolik kilisesi, kiliseler arasındaki anlaşmazlıkları gidermek ve bazı konularda işbirliği yapmak için bir konsil toplamaya karar vermiş ve bu konsil 1962-65 tarihlerinde Vatikan'da toplanmıştır. Bu toplantılarda çeşitli konularda kararlar alınmıştır.

Günümüz dünyasındaki gelişmelerde bu çeşit teşebbüsler normal görülmektedir. Çünkü insanlar bugün eskiye oranla birbirleriyle daha yakın siyasi, ticari, askeri ve dini münasebetler içerisindedir. Bu münasebetlerin yürütülmesi, ancak karşılıklı iyi niyet, samimiyet ve hoşgörü esasına göre yapılmalıdır. Çünkü dünyanın pek çok yerinde Müslümanlarla Hıristiyanlar iç içe yaşamaktadırlar. Katolik, Ortodoks ve Protestan mezhebine bağlı Hıristiyanların da kendi aralarındaki bir çok anlaşmazlıkları olmasına rağmen diyalog adı altında Müslümanlara yaklaşımları şüphe ve ihtiyatla karşılanmıştır. Bu şüpheler Müslümanların diyalog olayına tedbirli olarak yaklaşımlarına neden olmuştur. Bunun birçok nedeni vardır.

Bu diyalog faaliyetlerinde Hıristiyanlar Müslümanları bir realite olarak kabul etmekle birlikte, İslâm'ı hak dinler arasında görmektedirler.

Onlara göre İslâm'daki doğrular, Hıristiyan vahyinin kısmi yansımalarıdır. Onlar Müslümanları potansiyel Hıristiyanlar olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Nihai hedeflerinin ise, Müslümanlara Hz. İsa'nın mesajını ulaştırmaktır. Çünkü kilise için İsa-Mesih kurtuluşun tek ve yegâne vasıtasıdır.

İslâm'ın Hz. İsa, Yahya, Meryem ve Hıristiyanlığa gösterdiği hoşgörü, sevgi, saygı ve imanı, Hıristiyanlar İslâm'a, onun kitabı ve peygamberine gösterememişlerdir. Çünkü Hıristiyanlar, Hz. Muhammed (sav) 'in peygamberliğini kabul etmemektedirler. Hatta daha da ileri giderek hakaret boyutuna varan ifadeler kullanmışlardır. Özellikle ortaçağlarda kaleme alınan çoğu eserlerde çarpıtılmış bir Hz. Muhammed (sav) ve İslâm imajı vardır. Bir kısım ehli insaf Hıristiyanların dışında bir çoğuna göre haşa İslâm putperest bir dindir, Hz. Muhammed (sav) sahte bir peygamber, şeytanın elçisi, deccaldır. Bu yüzden onlara göre İslâm şeytani ilhamlardan kaynaklanan sahte ve tehlikeli bir dindir.

Yukarıdaki gerekçelerden hareketle Hıristiyan teologlar (din bilginleri) açıkça İslam'ı ortadan kaldırılmak için mücadele etmişlerdir. Üstelik bunlar sıradan insanlar da değillerdi. Örneğin; Martin Luther koyu bir İslâm ve Türk düşmanı olarak bilinmektedir. İtalyanların büyük edebiyatçı olarak kabul ettikleri Dante "Ve Divine Comedia" (İlahi Komediya) adlı eserinde Hz. Muhammed (sav)'i cehennemde göstermekten çekinmemiştir.

Buna mukabil normal, hatta okuma yazması dahi olmayan sıradan herhangi bir Müslüman, Hz. Musa (as) ve Hz. İsa (as)'a karşı bir saygı ve sevgiye sahiptir. Çünkü onların büyük peygamberler olduğu, Allah'ın salih kullarından olduğu ve bu nedenle saygı gösterilmesi gerektiği bilincindedir. Böyle bir ortamda Hıristiyanların diyalog ilişkileri nasıl mümkün olacaktır? Bir Müslümanın sözü edilen diyalog anlayışını fiilen gerçekleştirmiş olduğu halde, bir Hıristiyan diyalog anlayışının dışında kalmaktadır.

Her ne kadar 1962 yılında yapılan II. Vatikan Konsili ile “Diyalog” adıyla İslâm da dahil diğer dinlere karşı daha ılımlı yaklaşılması tavsiye edilmişse de bu şüpheyile karşılanmış ve misyonerliğin yeni bir taktiği olarak görülmüştür. Nitekim 11 Eylül hadisesinden sonra ABD yönetimine yakınlığıyla bilinen Rahip Jerry Falwell, CBS televizyonunda yayımlanan bir programda Hz. Muhammed (sav)’i – Saddam Hüseyin ve Üsame b. Ladin gibi- gözünü kırpmadan insanları öldüren haşa bir terörist olarak sunması, Müslümanları hem rahatsız etmiş, aynı zamanda diyalog girişimlerinin ardındaki gerçek niyetler hakkında kuşkulara sevk etmiştir. Bu durumda Hıristiyanlarla gerçek anlamda bir diyalogun gerçekleşmeyeceği ortaya çıkmıştır. Bu bize, Hıristiyanların İslam düşmanlıklarının halen devam ettiğini ve bundan sonra da devam edeceğini göstermektedir.

Yine çok yakın bir tarihte gazete haberlerine konu olan bir olayda, Filipinler Devlet Başkanı Arroyo'nun ABD başkanı Bush'a yazdığı bir mektupta, İslâm dünyasına yönelik saldırıların gerçek yüzünün İslâm’ın ilerleyişini durdurmak, yer altı ve yerüstü zenginliklerini ele geçirmek amacı taşıdığını anlatıyor ve bu tür mücadelelerde bir çok Hıristiyan grupların gerek birbirleriyle ve gerekse ABD yönetimiyle nasıl işbirliği yaptığından bahsediyordu.

Bütün bunlar kiliselerin İslâm’a bakış açılarında ve misyonerlik faaliyetlerinde yeterli bir yumuşama ve eğilim bulunmadığını göstermektedir. Bu çalışmalarda Müslümanlara daha sempatik görünerek misyonerlik amaçlarında bir metot değişikliği yapıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim bu konuda Hıristiyan din adamları, “Müslümanlar arasındaki misyonerlik çalışmaları diyalogun önemini ortaya koymuştur. Burada söz konusu olan diyalog misyonerliğe bir alternatif değil, bizzat şartlara uygun misyonerliktir” diyerek gerçek hedefi anlatmıştır. Bu, diyalog çağrısında bulunanlardan bir kısmının gerçek düşüncesini yansıtmaktadır. Ayrıca Papa II. John Paul bu

diyalogun kilisenin asli vazifelerinden biri olduğunu, diyalogun misyon vazifesi ile tezat teşkil etmediğini yayınladığı bir çok mektupta da açıkça beyan etmiştir.

Diyalogun başlamasından daha sonraki yıllarda Müslümanlara yapılan zulümler ve düşmanca tavırların devam etmesi diyalogla ilgili şüpheleri desteklemektedir. Hıristiyanların bu konuda samimi olmadıkları açıkça bellidir. Örneğin Bosna ve Kosova'da Müslümanlara karşı yapılan toplu katliamlar ve sürgünler karşısında Hıristiyan dünyanın sessiz kalması, diyalog faaliyetlerinin inandırıcı olmadığını göstermiştir. Yine Yunanistan'da Müslüman Türklere karşı yıldırma politikası izlenmiş ve Yunan kültürünü Müslümanlara benimsetmek için zor kullanılmıştır. Bu olaylarla bizzat rahip ve metropolitler baş rol oynamışlardır. Ayrıca diyalog konusunda kilisenin görevlendirdiği kimselerin aktif misyonerlik uzmanı oluşları, diyalogun yeni bir misyonerlik metodu olabileceği şüphesini de ortaya koymaktadır.

Bütün bunlardan Hıristiyanlara bu konuda güvenilmemesi gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak Müslümanlar bu konuda Kur'an ve sünnetteki esasları dikkate alarak hareket etmelidir. Barış ve huzur için Müslümanlar her zaman üstlerine düşen görevi yerine getirmeye özen göstermelidir.

Misyonerliğin Diğer Bir Adı: Evangelizm

Misyonerlik kavramı, Hıristiyan olmayanların zihinlerinde özellikle de Müslümanlar arasında olumsuz bir anlam çağrıştırmaktadır. Haçlı seferlerinin, sömürge faaliyetlerinin bu olumsuz imajının oluşmasında etkisi büyüktür. Kilise bu imajı yıkmak için, bunun yerine daha olumlu anlamlar içerdiği düşüncesiyle misyonerlik terimi yerine "evangelizasyon" terimini kullanmaya başlamıştır.

Evangelizasyon terimi, tanıklık, ilan etme, iyi/ müjdeli haberi tüm insanlığa sunmayı ifade etmektedir. Bu nedenle Katolik kilisesi yayımladığı dökümanlarında bu terimin kullanılması tavsiye etmektedir. Bu terimi kullananlar kendilerini genelde “Mesih İnanlıları” olarak tanımlarlar. Bunun dışında ne Katolik, ne Ortodoks ne de tam olarak Protestan olduklarını söylerler. Çoğu zaman kendilerinin Yehova Şahitleri’yle de karıştırıldığını, gerçekte ise onlarla da hiçbir bağlarının olmadığını söylerler. Mesih İnanlıları olarak kendilerinin yeni bir tarikat veya akım olmayıp köklerinin gerçekte Hristiyanlığın ilk günlerine dek uzandığını iddia ederler. Aslında tüm bunlar kendilerini kamufle etmekten başka bir şey değildir. Ancak bu kamuflej onların gerçek yüzlerini örtmeye yetmemektedir. Onların bu konuda samimi olmadıklarını görmek kolaydır.

Evangelizasyon kelimesinin görünürde misyonerlikten farkı; insanları zorla değil de kendi isteği ile Hristiyan yapma eğiliminde olması, sadece duyurmayı istemesi, bu faaliyeti bir kilise adına değil, Tanrının egemenliğini yeryüzünde gerçekleştirme gayesi ile yaptığını iddia etmesi, İsa’nın mesajını ve yaşamını tüm insanlığa duyurmayı hedef alması gibi farkları içerir. Ancak misyonerlik faaliyetleri bağlamında yapılan çalışmalarda kullanılan terminolojinin değişmesine rağmen temel zihniyetin değişmediği bir gerçektir. Bunlar sadece kılık değiştirmeye yönelik olup, bilinçli yapılan ve misyonerliğin bir gereği olarak gerçekleştirilen değişikliklerdir.

Onlar hala Hz. İsa’yı Tanrının oğlu olarak görmektedir. Bu inanışlarını Müslümanlara kabul ettirmeye çalışmaktadırlar. Bu hususu 1992 de yayınlanan “Catechism of the Catholic Church” adlı kitapta görmek mümkündür.

Mahalli Kiliselere Misyon İzninin Verilmesi

Kilisenin modern dönemlerdeki misyonerlik faaliyetlerinde “kilisenin dışında kurtuluş yoktur” tezi biraz daha yumuşatılmış olarak görülmesine çalışılmıştır.. Kilise önceden kendisinin dışında bir kurtuluşun olmadığını, tek gerçeğin kendisine ait olduğunu söyleyerek diğerlerini dışlamaktaydı. Kilise özellikle II. Vatikan konsili ile bu fikrinden vazgeçmiş ve farklı mezheplerdeki Hıristiyanlarla, bu misyon faaliyetini birlikte yürütmeye karar vermişlerdir.

Bir diğer değişiklik de mahalli kiliselerin kendi başlarına misyonerlik faaliyetlerinde bulunabileceklerine izin verilmesidir. Daha önceleri ancak evrensel kilise bu faaliyeti yürütür ve mahalli olanları denetlerdi. Ancak bu uygulama misyonerlik faaliyetlerinin gelişmiş Hıristiyan devletlerinin emperyalist arzu ve istekleri doğrultusunda yürütüldüğü izlenimini vermekteydi. Bu izlenimleri silmek için son dönemlerde mahalli kiliseler güçlendirildi. Böylelikle Müslüman olan ülkelerdeki misyonerlik faaliyetleri batılı emperyalist güçlerin bir dayatması ile değil, bizzat o ülkelerde var olan mahalli kilisenin inisiyatifi ile yapıldığı izlenimini verecekti. Ayrıca kilise görevlileri ve temsilcileri de o yöre halkından seçilecekti. Neticede bu yöntem sayesinde Hıristiyan mesajı insanlara daha kolay ulaşacaktı. Ancak şu bir gerçek ki, dünyadaki bütün kiliseler merkezi bir sistemle finansal olarak desteklenmektedir. Kiliselere para gönderilmekte, onlarda bu paralarla insanları Hıristiyan yapmaya çalışılmaktaydı. Bu da ancak emperyalist ülkelerin destekleriyle olacağı gayet aşikardır. Bu nedenle yapılan bu değişiklik bir algı operasyonu olup gerçek amaçlarından sapmadıklarını göstermektedir.

İnkültürasyon (İki Yüzlülük) Metodu

Kilisenin misyon faaliyeti çerçevesinde benimsediği metodlardan biri de inkültürasyon metodudur. Bu metodu anlamak için önce

Hıristiyanlığın kurucusu olan Pavlos'un bazı fikirlerinden bahsetmek gerekir. Misyonerlerin sinsi davranması ve her kılığa girerek Hıristiyanlığı yaymaya çalışması Pavlos'un şu sözlerine dayanır. Pavlos, Korintoslara gönderdiği birinci mektubunda şöyle der:

“Ben özgürüm, kimsenin kölesi değilim. Ama daha çok adam kazanayım diye herkesin kölesi oldum. Yahudileri kazanayım diye onlara Yahudi gibi davrandım Kendim Kutsal Yasa'nın (Musa şeriatının) denetimi altında olmadığım halde, yasa altındakileri kazanmak için onlara yasa altındaymışım gibi davrandım... Şeriatı olmayanlara da şeriatı olmayan gibi davrandım. Zayıfları kazanayım diye zayıflarla zayıf oldum. Her ne surette olursa olsun bazılarını kurtarayım diye herkese her şey oldum...” Mesela Pavlos, katı bir “sünnet olma karşıtı” olmasına rağmen, öğrencisi Timoteyus'u sünnet ettirmekten kaçınmamış, Musa şeriatine inanmadığını söylemesine rağmen arınma törenlerine katılmakta bir sakınca görmemiştir.

Bu açıklamalardan görüldüğü gibi Pavlos karşısındakileri inandırabilmek için adeta her şeyi caiz gördüğünü, amacına ulaşmak için her yolu mübah saydığını, yani bir çeşit “takiyye” yaptığını itiraf etmektedir. Bu da misyonerlerin metotlarında bazı ahlâki sorunların olduğunu açıkça göstermektedir. Sonuçta muhatabını Hıristiyan yap da nasıl yaparsan yap mantığı görülmektedir. Bu özünde hiçbir ahlâki değer ve kaygı taşımayan bir davranış şeklidir. Bu, dinlerin hedeflediği “insanı ahlâklı yapma” prensibiyle de çelişir. Bu nedenle gayri ahlaki bir davranıştır.

Pavlos'un bu sözleri ve ikili rolü daha sonraki Hıristiyan misyonerleri için örnek kabul edilmiş ve sözleri bayraklaştırılmıştır Nitekim Pavlos'un bu metodolojisi kendisinden yüzyıllar sonra yaşayan İtalyan filozof Makyavelli (1469-1527)'nin “amaca ulaşmak için her yol mübahtır” diye özetlediği “Makyavelist” düşünceyle örtüşmektedir. Bütün bu düşünceler büyük İslâm mutasavvufı ve düşünürü Mevlâna'nın şu

sözünü akla getiriyor: “Ya olduğun gibi görün, ya da görüldüğün gibi ol!” İşte iki din arasındaki derin ahlâki anlayış farkı ve insana bakış açısı burada açık olarak görülmektedir.

Yukarıda anlattığımız Pavlos’un metodu sonraki dönemlerde daha da sistematik hale getirilmiş ve bu Katoliklerce “İnkültürasyon” yani kültürlenme; Protestanlar tarafından “şartlara uydurma” terimleri ile ifade edilmiştir. Bu terim farklı din ve kültürlerle mensup olan ve Hıristiyanlığa karşı olumsuz bir bakış açısına sahip olan toplumlara Hıristiyanlığa ısındırmak için, Hıristiyanlığın mesajını o toplumların kendi dini ve milli değerlerine göre yorumlayarak anlatmalarını ifade eden bir terimdir. Bununla bir nevi kilisenin politik ve emperyalist bir arzu içinde olmadığını göstermek, dolayısı ile Hıristiyan mesajını Yunan-Roma ve Batı kültüründen soyutlayarak yerli halkın diliyle vermeye çalışmaktadır. Bu son dönemlerde oldukça çok fazla kullanılan bir metottur. Nitekim Müslüman toplumlarda kendileri asla Kur’an-ı Kerimi, Hz. Muhammed (sav)’i kabul etmedikleri halde toplum önünde, medyada vb. konuşurken sanki kabul ediyorlarmış gibi bir izlenim vermeye çalışmaları bunun en bariz göstergelerinden birisidir.

Misyonerler daha başlangıçta, hedef ülkenin özelliklerine, o yerin insanların Hıristiyanlığın hangi konularını bilip hangilerine itiraz edebileceklerine göre yetiştirilirler. Bazan Müslümanların inançlarına hoş görülür davranır, İsa’ya Tanrı’nın Oğlu demekten kaçınırlar. Hatta önce İslâmî bilgilerle Müslümanlara yaklaşırlar.

Uzman bir misyoner olan E. Bethmann’ın başarılı olabilmeleri için misyonerlere şöyle bir tavsiyede bulunmuştur: “Müslümanların dininden ve dini kurumlarından konuşurken dikkat et. Muhammed’den yalancı peygamber olarak bahsetmek bir Hıristiyan’ın İsa için “fahişenin oğlu” demesi gibi bir şeydir. Sen Muhammed İslâm peygamberidir demekle hiçbir şey kabul etmiş olmazsın. Ayrıca İsa’dan Allah’ın oğlu diye bahsetme. Çünkü Müslümanın nazarında bu bir küfürdür. Bundan

kaçınmalı ki buna inanmayan kimseler nefret etmesinler. Onlarla daha sonra diyaloga girilerek yakınlık sağlanınca istediğin propagandayı yap.”

Yine ABD merkezli bir misyoner kuruluşunda çalışan Charles D. Egal şunları söyler: “Müslümanlara karşı onların din dilini kullanarak yaklaşın. Dua ve vaazlarda Kur’an’dan ve İslâm kültüründen, Hıristiyan inancıyla uyum içinde olan, ya da Hıristiyanlık açısından sorun olmayacak ifadeleri ve örnekleri kullanın...Yine Kur’an’ın da kendisinden çokça bahsettiği Hz. İsa, Meryem vb. konular Müslümanlara yaklaşımda iyi birer örnek olabilir. Ancak bunu yaparken kesinlikle muhataba Kur’an’ın bir vahiy olduğu ya da olabileceği izlenimini verdimen... Yine Müslümanların Cuma ibadetine paralel olarak Cuma vaazları düzenleyebilir, ev kiliselerinin liderleri (rahip veya pastörler) imam şeklinde sunulabilir, ev kilisesine girerken ayakkabılar çıkarılabilir, aynı şekilde Müslümanların uyguladıkları doğum ve ölüm törenleri, bayramlar vb. adetler Hıristiyan inancı bağlamında gözden geçirilip bunlara iştirak edilebilir. Domuz eti yemekten, şarap içmekten kaçınılabılır. Ayrıca bu misyon faaliyetinde mümkün merteye yerli halktan olan kişileri seçmek ve kullanmak o toplumda İncil’in daha kolay yayılmasını sağlayacaktır.” Çünkü onlar da biliyor ki, dışardan yönlendirilen misyon çalışmaları ne kadar etkili olursa olsun hitap ettiği kitle tarafından daima şüphe ve endişe ile karşılanacaktır.

Aşağıdaki anektod misyonerlerin yöntemleri ile ilgili önemli bir anlam ifade etmektedir. 18 Temmuz 1998’de Anklıkan Kilisesinin düzenlediği 14. Lambeth Asamblesinde Afrikalı misyoner rahipler şu öneriyi getirirler: Uluslararası finans ve bankacılık kuruluşlarının sömürgeci politikaları sayesinde Afrika ülkelerinin dış borçlarının ödenmesi mümkün olmayacak boyutlara ulaştığını, bu nedenle yeni bir misyon stratejisi olarak bu ülkelerin borçlarının silinmesini teklif ederler. Çünkü onlara göre Hıristiyan finans kuruluşlarının yüksek faizle yoksul Afrika

Ülkelerini smrmelerine karşın, İslâm'ın faizi yasak kılması ve emrettiği zekat, sadaka vb. müesseseler sayesinde fakirlere yardım etmesi yoksul Afrikalıları İslâm'a çekmekte olduğunu söylerler. Bunu itiraf eden rahipler borçların silinmesine öncülük ederek bir yandan insanların İslâm'a geçmesini engellemeye çalışırken, diğer yandan da onları Hıristiyanlığa ısındırmaya çalışmaktadırlar.

(Makalenin ikinci bölümünü okumak için [tıklayınız](#))

Yorum ve Eleştirileriniz için: <mailto:oryanmh@gmail.com>

[Ana Sayfa](#)

[Makaleler](#)